

brovoliac, ima mu se isto tako priznati prema čl. 9. zakona o dobrovolnicima i čl. 282. finansijskog zakona za 1922./23. god. ali po odbitku kadrovskega roka i samo u njegovom efektivnom trajanju, shodno odredbi iz čl. 241. zakona o činovnicima. Sa ovih razloga, a na osnovu čl. 228. zakona o činovnicima i ostalim držav. službenicima gradi reda i čl. 34. zakona o Državnem Savetu i Upravnim Sudovima, II. odeljenje Državnog Saveta Presuduje. Da se poništi rešenje Ministra Prosvete od 3. marta 1924. god. O. N. Br. 11.392.

—§ Ali je bolje biti upokoien po novem čin zakonu ali po staremu zakonu? Zadnjič smo priobčili razsodbo državnega sveta, da pripade upokoienem z nepolnimi leti penzija po novem činovniškem zakonu. S tem se temeljna penzija zviša, naraste pa pri tem komorska doklada in invalidski davek in se znižajo tudi draginjske doklade. Tako dobi upokoienec po novem manj skudnih prejemkov kakor upokoienec po staremu, kar je vsekakor unikum modrosti draginjske uredbe za upokoienca.

—§ Tolmačenje o prestatku službe po čl. 111. čim. zak. »Centralna komisija za tolmačenje čim. Zakona« pri ministru pravde v gorenji zadevi z dopisom Br. 17.365 od 13. marca 1926. god. izdala sledeče odločbe. Po čl. 111. Zakona o činovnicima državnem službeniku prestatja služba, u slučaju bolesti, kad se navršijo 12 meseci nedolazanja na dužnost. Prinaležnosti aktivnog državnog službenika vezane su za njegovu službu i prema tome, kad služba prestane, samim tim prestaju i prinaležnosti skoncane sa zvanjem. Kako služba u slučaju čl. 111. prestatja po samem Zakonu, nije ni u koliko od uticaja okolnost što je dočnije doneta odluka, kojom je regulisano pitanje službe, sa posledicama predviđenim Zakonom. — U slučaju učitelice, ako njeni aktivna služba prestatja je na osnovi čl. 111. Zakona o činovnicima, 5. juna 1925. godine, njoj aktivne prinaležnosti pripadaju do kraja istog meseca u kome je služba prestatja, t. i. do kraja juna 1925. godine, bez obzira na to, što je tek u januaru 1926. godine doneta njena penzija, koja joj pripada počev od 1. jula 1925. godine. — Godine službe za penziju imaju joj se računati do 5. juna 1925. godine, kao dana koja je se po Zakonu aktivna služba prestatja.

Polemika.

Zopet Višja pedagoška šola.

(Dalje.)

Sicer da mislimo, da tov. Fakin sam prav dobro ve, koliko je materialno na bolšem na meščanski šoli. Odkod potem želja med nami, da bi prišli zopet na osnovno šolo, če se nam obliubila tako briljantna bodočnost? To je naš privilegij — evo, zopet ene »jere-mijade« — da bodemo še več let občutili fizično in materialno dobrote študiranja ker tu v resnici ne moremo živeti s svojo plačo; ali nas morajo podpirati od doma, ali na se moramo zadolževati vsak mesec za par sto dinarjev; kako pa se vrača dolgove od svoje plače, to pa gotovo tov. Fakin sam ve. Ne pritožujemo se ker smo si to sami izbrali, ali pravico imamo podati jasno sliko svoje-ga položaja, da ne bodemo izvedali kot sam posebljen Anahronizem, ko se pojavljamo med tovariši. Čufte! tudi mi smo ljudje, in mislim da ne najsibši, tudi naša duša nožna ideale, a ne zamerite nam jih s svojo brezobzirnostjo in samoljubjem.

Pripravljeni smo uvaževati Vaše nauke vedno, tov. Fakin, kadar bodo na mestu, a želimo, da se ne pozabla, da smo tudi mi že v dobi, ko ne rinemo z glavo skozi zid če so v steni vrata, in posebno še, če imamo ključ od njih v svojem žepu. Uvažujte i to, da so tudi med nami »starejši«, ki so še »starejši« od Vas tov. Fakin. So tudi taki med nami, ki so imeli pred svojim prihodom sem že polovico meščansko-šolskega izpita napravljene, na tudi taki, ki imajo že prvi državni izpit na univerzi, in mnogo takih, ki so se več let (!) vestno pripravljali na izpit, a so ga jim odpravili tik pred nosom. In vsi od prvega do zadnjega smo tovariši, ker naš družji vse en cilj. Tori brez brige! Ko bode treba in ko pride čas zato, Vas hočemo vsi po »svojih resničnih« možnostih »podpirati v resnem delu« za višji napredek in ugled vsega šolstva, ne samo meščanskih šol. (Kot nam je zna-

no, tudi dosedani absolventi Viš. ped. šole ne drže rok križem).

Žal nam je, da je tov. dopisnik tako malo informiran o našem delu (tudi sedaj ko smo zaposleni samo s predavanji po 7 ali še več ur dnevno) ker drugače bi vedel, da smo slušatelji sodelavci pri publiciranju dr. Turčičevih pedagoških knjiž. znano bi mu bilo, da imamo — poleg vsega v stroko spadajočega — esperantski kurz, stalna predavanja o filozofiji, dramatična predavanja, pevski zbor, orkester itd. Tudi bi mu bilo znano, da se že dve leti borimo za naše materialne pravice in da ravno tu stojimo na stališču nasprotnem onemu, ki nam ga predbaciva v tovariš in ki nas hoče podeliti v kaste, posebno kar se tiče naših materialnih pravic. Znamo ceniti odlične delavce na mešč. šolah, (če tudi jih je ravno med temi najodličnejšimi nekaj ki so proti vsemu, kar je v zvezi z Viš. ped. šolo), znamo ceniti njih delovanje, a znamo in hočemo braniti tudi svojo čast in ugled ter se ne damo od nikogar blatiti.

(Dalje prihodnjic.)

Naša gospodarska organizacija.

B. MEDVEŠČEK:

NAŠ GOSPODARSKI PROGRAM.*

Kakor je bil še nedavno čisto na tleh moralni prapor naše organizacije ter pa je šele novo gibanje nekoliko dvignilo iz blata tako je tudi kaotično in preživelo naše organizacijsko gospodarstvo. Ni ravno nauhuše to, da je tudi temu blizu preobrat, zakaj čimprej je ta mimo, tem prei bo poznal zdrav začetek v novo smer; nauhuše je, da traia to abnormalno stanje nemoteno dalje in da se ga hoče celo umetno podaljšati. Nova smer, ki je kakor prava kraška burja temeljito razpihala vso preperelo šaro iz našega idejnega arsenala, se žal ni naimanie dotaknila trohnečeva prahu, pod katerim se duši večina naših gospodarskih ustanov.

Debata o novi smeri se hvala Bogu, bliža h koncu ako nas ne varaio vsi znaki: po pogrebnem zvonieniu in veseljem pritrkavanju bo končno že enkrat začela maša. Če ne bo treba še drugih potrebnih in nepotrebnih priprav in predpriprav in se bo vsa stvar zavlekla v brezkončnost. — Vrednosti časa pač ne znamo še ceniti po zasluženju!

Izmed vseh naših gospodarskih ustanov je kritike vreden in to tudi prenese edino-le »Učiteljski konvikt«, ki je postal po svoji nedavni resurekciji res življenjski faktor; za vse druge pa je zaenkrat na mestu le »De profundis«.

»Učiteljski konvikt** ni samostojna gospodarska ustanova ampak le manoga gospodarske strani naše organizacije. Zato se mora obravnavati le iz slošnih organizacijskih vidikov, v okrilju organizacije in v njenem občem interesu. Le na tak način bo to res važno vprašanje tudi pravilno rešeno.

Učit. konvikt, kakor sedaj stoji pa ni le del gospodarskega kompleksa naše organizacije, ampak je v nem izraženo vse naše organizacijsko gospodarstvo sploh. In sicer vsled njegovih edino pravih odnošajev do organizacije. Imamo sicer v zvezi z našo organizacijo še celo vrsto drugih gospodarskih ustanov, ki pa so organizacij čisto prej v škodo kot v korist. Ker pa te ustanove obstajajo in si lastijo celo odločilen vpliv v organizaciji, je mnogo potrebno da si to, kvarno razmerje jasno predočimo in ga razrešimo. Potrebno je to sedaj še posebno, ker je res organizacijska ustanova tu. Zato je treba najprej določiti razmerje konvikta do teh ustanov in v zvezi s tem tudi njihovo razmerje do organizacije. Iz določitve tega razmerja pa moramo izvaliti konsekvence ter postaviti konvikt tudi faktično na tisto mesto, kamor radi svoje važnosti po vsej pravici spada. Ravno ista škoda za organizacijo za glavno je, ako konvikt podcenjuje mo kakor če bi ga prečenejevali. Jaz vsaj sem videl v začetku v Učit. konv. kost, ki nam jo je v sili vrglo bivše vodstvo naše organizacije in vodstvo učit. gosp. koncerna da na njej z vso vnemo oloje-

* Vso odgovornost za ta spis prevzema pisec. Uredništvo.

** Te misli sem razvil na prvi odboru seji reorganiziranega Učit. kon.; po tek drugega občnega zbora 11. pr. m. pa mi je dal povod, da jih izročim širši naši javnosti v nepotrebnih pretres. B. M.

mo, a nie pri vsem družem pustimo ledo na miru.

Vse drugače je, ako gledamo na konvikt kot na veto našega gospodarstva, kakor pa na deblo. V resnici je pa slednje in kot tako ga moramo tudi obravnavati. To trditev hočem v naslednjem dokazati!

Učit. konvikt ni sam sebi namen, je le sredstvo. Niti vsa organizacija ni prvo, ampak le slednje. Naša organizacija — in v tem nazoru moramo biti vsi edini! — je le sredstvo, oziroma vsota sredstev v dosego namena, ki je nam vsem isti. Naše odlično zvanje stavi na nas velike zahteve, ki bi jih poedinec nikakor ne mogel obvladati. Organizacija nam pripomore, da moremo te zahteve, ki so za nas dolžnosti, izpolnjevati: nudi nam potrebne pripomočke in sredstva za to usposablja nas kratko, da moremo svoje zvanje res dovoljno vršiti. Res, da je država tu, ki naše zvanje določa, vzdržuje in vodi in ki je radi tega tudi dolžna, da nam nudi popolno usposobljenost za ta naš poklic toda ker so pomočki države pomanjkljivi obstoja naloga organizacije ravno v tem, da te pomanjkljivosti izpolnjuje in nadomešča.

Iz dolžnosti pa izhajajo tudi pravice. Zopet je naloga organizacije ta, da nam te pravice, v kolikor so nam kratene, izvojava in ščiti. Organizacija je torej tudi urejevalka in posredovalka med državo in nami v zadevi pravic in dolžnosti našega poklica: šele potom nie smo deležni vseh tistih pogolev, ki so potrebni za vršenje visokega zvanja, ki je izraženo v potmu: narodna prosveta.

To dvojno nalogo mora vršiti organizacija, ako hoče, da odgovarja svoemu namenu, ako hoče imeti pravico do svojega obstoja. — Ne mislim tu posebej raziskovati, v koliko tudi vrši naša organizacija to svojo dvojno nalogo; do-taknil se bom tega le v toliko, kolikor je neobhodno potrebno, da postavim Učit. konvikt v organizaciji na tisto mesto, kamor spada.

V dosego svojega namena, t. i. biti svojim članom vsemu stanu takorekoč, vodnica in pomočnica, ima organizacija dvoje glavnih sredstev: idejno in materialno-gospodarsko podlago. Druga je podrejena prvi, a je ravno iste važnosti, ker od nje sile zavisi jakost prve. Gospodarska osnova je temelj na katerem je zidana duševna veličina organizacije. Če je pa temelj slab, je tudi zgradba, ki raste iz mega, slaba. Uspešna izvedba idejnega programa je nemogoča ako visi ta v zraku in ni trdno oslonjen na realna tla. Krasnoslovie in sentimentalnost sta le koprena, s katero si odeva devica svoje od naivnosti sramežljivo lice, ali pa skriva za njim odvrtna mežera svoj razoran obraz... Ločeno torej ta dva dela ne moreta hoditi, ker drug izdolnjuje drugega.

Kako vrši naša organizacija svoj idejni program to je poglavje zase. Konstatirati hočemo le, da ga niti zdaleka ne vrši in ga tudi nikdar ni povoljno vršila. Glavni vzrok za to kardinalno hibo je še posebno danes* ta, da ne hodj z duhom časa in da je radi tega vse mieno nehanie anahronistično. Ker je anahronističen ves njen stroj: idejni in gospodarski! Njen idejni vir je starj, že davno preživeli liberalni nazor, ki je radi svoje dekadence skrajno škodljiv pravemu napredku in njegova največja ovira. V naši organizaciji pa kraljuje ta »živi mrtvec« še z vsemi častmi in straši po mej z vsem svojim starčevskim poljšinilstvom: s »krasnoslovijem«, »delovanjem«, »načeli« in podobno lukničavo navlako. V preteklosti se pozibava naša organizacija, medtem ko se tok časa neusmiljeno poravra za njo in jo stresa da škripie v vseh temeljih.

Pa ne le njen idejni del, tudi njen gospodarski temelj je skozinsko anahronističen. Pravi manchestrski liberalizem z vsemi svojimi kvarnimi izrastki! Racionalnega gospodarstva organizacija sploh ne pozna. Posadila je sicer več gospodarskih sadik, toda prepustila je njih rasti usodi in se ni brigala več zanje. In tako imamo sedaj gospodarske ustanove, ki so sicer izšle iz organizacije a so radi zerešenege roistva kmalu degenerirale in živijo svoje lastno življenje preko organizacije. Kakor gobe po dežju so se razpasle, da bi jim ne znali več imena, če bi se jih ne bil nedolgo tega nekdo usmilil in bi jih ne bil postavil lepo v vrsto družo zraven druge, in jih lepo definirjal po zasluženju.

(Dalje prihodnjic.)

* Prva odborova seja Učit. konvikta je bila v jeseni lanskega leta!

DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJSKEGA KONVIKTA V LJUBLJANI.

(Konec.)

Lesna akcija počasi napreduje. Nabrane smreke imajo šole v Velesovem, Ratečah in Cerkljah.

Solske igre slabo podpirajo konvikt. Čisti dobiček so nam poslale šole: Št. Vid pri Stični 200 Din, Reteče 50 Din in Cerklje 500 Din.

Skupni dohodki gospodarskega programa do današnjega dne znašajo: Lekarna 8960 Din, Kosmos 3784 Din, Fotografije 1430 Din, Igre 750 Din, Skupaj 14.924 Din.

To je lep uspeh osmih mesecev.

Poglejmo koliko pa bi lahko do proračunu imeli dohodkov gospodarske akcije v enem letu: Če bi lekarno naročilo 400 šol bi bilo 30.000 Din, Če bi učila »Kosmos« naročilo 200 šol, in sicer polovico vseh 20.000 Din, Če bi 100 učiteljev nabralo po 1 smreko bi bilo 50.000 Din, Če bi 200 šol napravilo igre po 500 Din izkupička bi bilo 100.000 Din, Članarino 1000 članov bi bilo 100.000 Din Razni dopusti in drugo 100.000 Din, Skupaj 400.000 Din.

Torej bi lahko brez vsakega truda dabrali v enem letu skoro pol miliona dinarjev. Glejte in delajte!

Tov. Lapalme se zahvali tov. Pavlovcu za trud, ki ga ima pri gospodarski akciji.

Volitve upravnega in nadzorstvenega odbora. Predlog tov. Repovša: Občnemu zboru predlagam, da se izvoli stari odbor, ker so se vsi člani obeh odborov brez izjeme pokazali kot delazmožne in požrtvovalne in jim lahko brez skrbi zaupamo.

Občni zbor je predlog soglasno odobril in je bil izvoljen ves stari odbor.

Pri obvezni članarini predlaga tov. predsednik občnemu zboru, naj osvoji predlog o članarini kot pri mariborskem Učit. domu.

Občni zbor na je osvoil predlog tovariša Repovša in Štefeta, da ostani za letoš obvezna članarina 100 Din.

Ker samostojnih predlogov in slučajnosti ni bilo, se zahvali tov. predsednik za udeležbo in zaključil občni zbor.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO SREZOV MARIBOR, DESNI IN LEVI BREG zboruje 5. junija t. l. v obmejnem Št. Iliu iz običajnim dnevnim redom. Odhod iz glavnega kolodvora v Mariboru po novem voznom redu ob 8.40. Nazaj so urodne zveze na vse strani. Radi obeda mora vsaka šola najkasneje do 31. t. m. prijaviti število udeležencev upravitelju šole v Št. Iliu. Tov. Vauda vabi k skupni pevski vaji, ki bo v četrtek do Binkošti ob 2. uri popoldne v Narodnem domu v Mariboru. — Vse društvene članice (ice) bližje in dalnje okolice Št. Ilija, ki iz neznanih vzrokov no eno ali več let niso obiskovali naših zborovani v Mariboru (Maribor kot tak seveda izvzet!), potem tudi neorganizirance(ke) vabi da pristopijo sedaj v veliko gorečnostjo k mizi — odborovi. — Šifanec, predsednik.

= BREŽIŠKO - SEVNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v sredo, dne 2. junija 1926 ob 9. uri v poslojju bivše sulferaniske šole v Sevnici s sledečim dnevnim redom: 1. Društvene zadeve. 2. Predavanja: a) »Predvojnja učiteljska organizacija v Rusiji«, (Referira tov. Jakopc); b) »Kosmosova« zbirka učil. (Demonstrira tov. Zomer). 3. Slučajnosti. Pridite vsi, ker bo to zborovanje združeno z društvenim izletom! Za obed se je pravočasno prijaviti tov. Jos. Kladniku. Po obedu zaigra sevniki salonski orkester.

ARGUS je naš najboljši Informacijski zavod.
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS -ove informacije so valdar točne izbrpe in hitre
ARGUS se nahaja v Vuku Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS -ov telefon je 6-26, a brzojavni naslov Argus

Poročila:

+ Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je zborovalo dne 6. marca na deški osnovni šoli v Ljutomeru. Zborovalnica je bila s svežimi cvetličami lepo okrašena. Navzočih 54 članov.

V začetku zborovanja se je tovarišu učitelju Zaherlu v Ljutomeru izročila diploma častnega članstva, katere je umetniško delo strokovnega učitelja Jožefa Žagarja. Tov. predsednik je imel pri izročitvi prav lep nagovor na odlikovanca, v katerem je naglašal slavljenčeve zasluge kot učitelja, člana društva in posebno kot narodnega delavca. Tudi tov. nadzornik je čestital slavljenču k temu odlikovanju, čemu so se pridružili vsi navzoči tovariši in tovarišice. Tov. Cvetko pa je poslal pismene čestitke. Vidno ginjen, se je tov. Zaherl v kratkih besedah zahvalil.

Za tem se preide na rešitev dnevnega reda. Po odobritvi zapisnika in rešitvi došlih dopisov, je podal tov. nadzornik Franc Karbaš izčrpno in zelo zanimivo poročilo iz »Narodne Prosvete«.

Temu je sledila najvažnejša točka dnevnega reda, poročilo in razgovor o deklaraciji. Poročevalc tov. Ivanjšič je v jedrnatih besedah zagovarjal in priporočil sprejem deklaracije. Nato se je razvila živahna in ostra debata, ki je bila mnogokrat prekinjena z burnimi medklici. V razgovoru so posegli zlasti tovariši Lubej, Koprivc, Maverič, Ivanjšič, Čeh i. dr. Po končani razpravi se je glasovalo; proti sprejetju deklaracije je bilo oddanih 19 glasov, za pa 14. Nekateri tov. so se glasovanja zdržali, drugi pa so predčasno odšli. Tov. predsednik Maverič je z ozirom na izid glasovanja izjavil konsekvence ter odločil mesto predsednika. Istotako odločil mesto podpredsednika tov. Ivanjšič in mesto tajnice tovarišica Sterger. Ob splošni razburjenosti se je pred rešitvijo dnevnega reda zaključilo zborovanje, ki se je tako slavnostno in v najboljšem razpoloženju začelo.

Dostavek: Dne 8. aprila se je vršila odbojarska seja, v kateri se je sklenilo, da se z ozirom na odstop predsednika, podpredsednika in tajnice skliče izredni občni zbor na dne 8. maja, na katerem se bo predvsem izvolil nov društveni odbor.

+ Učiteljsko društvo za svetoenartski okraj je zborovalo dne 24. marca 1926 pri Sv. Trojici v Slov. gor.

Predsednik pozdravi navzoče, posebno pa tovariša A. Osterca meščanskošol. učit. iz Maribora. Nekaj tovarišev se je opravičilo, mnogi pa ne in te se opozarja na sklep, ki je bil sprejet na predzadnjem zborovanju. Tovariš(ice) kje je zavednost?

Prečita se zapisnik št. 1 in se odobri.

Tov. Osterc poda poročilo »Poteč mednar. ped. konference v Heidelbergu«. Podal nam je jasno sliko novejšega svetovnega nazora o vzgoji vobče, naslikal posamezne svetovne pedagoge, ki se udeležujejo s prav dobrimi uspehi modernejši — neprisliljene vzgoje mladine. Vse ga je prav pazljivo poslušalo, le žal, da je moral poročilo skrajšati radi pčnega časa.

Na dopis F. S., se priporoča članstvu, da po možnosti pristopijo kot člani F. S. v Mariboru, ker za naše društvo ne kaže ustanovljati podružnice F. S.

Oni, ki dolgujejo na naročnini »Zvončka« se opozarjajo, da isti dolg takoj poravnajo.

Prestreso se je vprašanje glede pravil UJU, in se je sprejelo sledeče:

1. Sedanja sestava organizacije po poverjeništvih naj ostane.

2. Izvršilni odbor imej toliko članov, kakor doslej.

3. Širji glavni odbor po poverjenike s tajniki in na vsakih 300 članov po 1 zastopnika, katerega si izvoli pokrajinska skupščina in na 3 zastopnike 1 namestnika.

4. Član »Udruženja« more biti tudi nastavnik učiteljski, meščanskošol. učitelj, upokojenec in ve-roučitelj. Izvoljen za odbornika je lahko vsak član udruženja.

5. Slušatelj viš. ped. šole naj bodo člani učiteljskega društva tam, kjer študirajo, ali pa pri društvu svojega rednega službovanja.

6. Širji glavni odbor naj se voli na pokrajini, skupščinah, izvršilni odbor pa na kongresu, njih mandat traja tri leta.

7. Skupščine naj se vrše vsako leto do 15. avgusta, kongresi pa vsako tretje leto do 15. avgusta, menjevalno po centrih države po sklepu širjega odbora.

Predlogi: Ker nobeden izmed dosedaj predloženih zakonskih načrtov o osnovnih šolah ne vsebuje člena, kateri bi določal, koliko tedenskih ur naj znaša učna obveznost učiteljev in šolskih upraviteljev, naj posveti Pov. UJU tudi tej točki posebno pozornost.

Predlaga se sledeče: Učna obveznost učiteljev in učiteljic znaša tedensko 28 ur. Upravitelji poučujejo svoj razred, vendar so upravičeni od-dati učne ure v svojem razredu na šoli nameščenim učnim osebam. Učna obveznost šol. upraviteljev znaša na dvorazrednicah 23—25, na tri-razrednicah 20—22, na štirirazrednicah 17—19, na pet- in večrazrednicah 14—16 tedenskih učnih ur. Učne ure, ki presega učno obveznost se nagra-dijo posebej in sicer znaša ta nagrada 1% celo-kupnih mesečnih prejemkov za vsako naduro.

Pov. UJU naj skuša izposlovati tako naredbo, ki je z ozirom na veliko zaposlenost šol. uprav. nujno potrebna.

Prihodnje zborovanje se vrši 8. maja v Sv. Barbari v Slov. gor.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Franciškanška ulica št. 6.

Ocene.

—k Ivan Lah, Pepeluh. Narodna pravljica v šestih dejanjih. Zbirka gledaliških iger Oder 14. zvezek. 1926. Str. 72. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena Din 18.—, poštnina 75 para.

V dramatski obliki je obdelal Ivan Lah znano narodno pripovedko o očetu, ki je imel tri sinove: dva sta bila pametna a tretji neumen. Rekli so mu Pepeluh. Ker je izpolnil očetu željo in stražil na njegovem grobu, mu je ta izročil srebrno piščalko. Z njo se mu je izpolnila vsaka želja in piščalka mu je končno pripomogla, da si je v tekmovanju pridobil kraljično za ženo. — Pe-pe-luha so igrali v Mariboru in Ljubljani.

—k Zakon o taksah in pristojbinah. Druzi natisk, pregledan in s pojasnili iz-polnjen. V Ljubljani 1926. Založila Ti-

skovna zadruga v Ljubljani. Cena s poštnino vred 68 Din.

Novo izdajo Zakona o taksah in pristojbinah je priredil dr. Fr. Stegenšek, uradnik pri delegaciji ministrstva finanč v Ljubljani. Besedilo zakona in abecedni seznamek sta na novo pregledana, poleg tega pa so prideljana k posameznim

Gibanje učiteljstva in prosvete v raznih državah.

Iz Estonske.

—est Srednje šolstvo. Obligatno se podučava na srednjih šolah ruščino in nemščino, dočim je francoščina in angleščina neobligatna. V Estonski je 85 srednjih in 56 strokovnoobrtnih šol. Sprejem v srednjo šolo iz osnovne šole se vrši brez iznita, enako tudi sprejem iz srednje na visoko šolo. Srednja šola je imela 1923. leta 24.775 obiskujočih, a kmetske šole 437.

R—ež.

Iz češkoslovaške.

E. ŠUSTERŠIČ:

—čh Pevski zbor moravskih učiteljev, ki se je vrnil v znamenjavu s turneje po Franciji, je priredil zadnje tri dni preteklega leta v Pragi tri sijajno uspele koncerte. Bilj so to pravi božični muzikalni prazniki. Kritiki piše v listu »Skola meštanska«: »Zbor moravskih učiteljev pod vodstvom prof. Ferd. Wachta do-ni nalik orkestru; sedaj čuješ mogočne orglje, sedaj zopet nežne tone, ki jih si-ker more proizvajati le lok na gosli in piščal. Polnost zvokov in harmonija ne odrečeta v nobeni dinamični niansi.«

—čh Znanstveni narodopisni tečajji za učitelje narodnih, meščanskih ter profesorje srednjih šol se vrše letos v velikonočnih počitnicah. Njih svrha je seznaniti učiteljstvo z metodami narodopisnega raziskovanja. Program tečajev je sledeč: Znanstveni temelji narodopisja. Principi za urejanje narodopisnih zbirk deželne-ga muzeja. Fotografija in film v službi narodopisja. Antropologija in narodopis. Narodopis v slovanskih staro-žitnostih (prof. Niederle). Zgodovina češkoslovaškega narodopisja od početka XIX. stoletja pa do danes. Predavali bodo vi-sokošolski profesorji in odlični strokovnjaki narodopisnih muzejskih oddelkov. Predavanja bodo izpopolnjevala znanstvene ekskurzije v narodopisni oddelek Narodnega muzeja v Pragi, v Naprstkov muzej in v Poděbradski.

—čh Dr. Stejskal o »Institutu J. J. Rousseaua« v Ženevi. »Pojdimo čisto v Ženovo, da se naučimo novih metod in organizacije znanstvenega raziskovanja. A še večjo korist si odnesemo od tu na Češko, ko si tam za vse življenje vcepimo spoznanje, da je najboljšo spoznanje za uspešno znanstveno delo prava pri-srčna kolegialnost in sodelovanje, ne pa zahrbtnost in nespametno sumničenie.« Zadnji lastnosti — dostavlja F. Patek — ubijata pri nas vsako nadepolno stvar že v zarodku — in na tej češkoslovaški (ozir-roma praški) malariji je poginil tudi »Pe-dagoški institut Komenskija«. Pri nas je treba ozdravljenja teh naših razmer, a nato ustanovitve državnega pedagoške-ga instituta, da ne bomo vedno odvisni od tujega dela, ker si želimo pravega znanstvenega pedagoškega udeještvo-vanja.

Iz Angleške.

—angl. Izobrazba učiteljev. Angleško učiteljstvo zahteva poboljšanje materialnega stanja. Nadalje zahteva, naj se posveti izbiri oseb za učiteljski stan večja pažnja. Sprejema naj se le one, ki so naklonjeni in ljubijo deco. Učiteljski stan se mora povzdigniti na isto stopnjo kakor je oficirski ali duhovniški. V mi-nistrstvu prosvete in v nadzorništvu naj bo le šolsko osebje, ki razume težnje šole in stamu. Kot kardinalno točko svojih za-htev stavi angleško učiteljstvo zahtevo po univerzitetnem obrazovanju. Zato zahteva ukinitve učiteljskih. Občo na-obrazbo naj da srednja šola, strokovno univerza, praktično pa enoletni kurz na šolah, kjer podučujejo njih stari kolegi, liki medicincem, ki prakticirajo po bol-nicah. Seveda, profesorji učiteljskih so proti temu. Isti pojavi pri nas, kakor v ČSR.

R—ež.

tarifnim postavkam in členom pojasnila in navodila, ki jih je izdala generalna di-rekcija posrednih davkov v Beogradu. Ker so ta pojasnila obvezna za vsa ob-lastva, priporočamo novo izdajo Zakona o taksah uradom kot zasebnikom. četudi imajo morda že prvo izdajo.

Iz Nemčije.

—nem Pedagoški kurzi za inozemce na berlinski univerzi imajo nalogo, da uvedejo inozemca, pedagoga čim preje v organizacijo in učne metode sodobne nemške šole in da ga upoznajo z njemi-mi najznačilnejšimi pedagoškimi ustanovami. Na teh kurzih, ki trajajo prilijčno 6 tednov, se predava o organizaciji nem-ske šole o pokretu staršev, o pokretu omladine, o novih metodah elementarni vaj v čitanju, o šolski reformi, o delovni šoli, o higijeni, o knjižnicah, o narodnih univerzah, o strokovnem šolstvu. Ra-zen predavani ki se vrše po Wachter-Weberjevi metodi, se vrše ekskurzije v šolo »Pestalozzi-Fröbelhaus« in v »Dom mladoletnikov«.

R—ež.

Iz Zedinjenih držav.

—zed. Zedinjene države Severne Amerike imajo 48 avtonomnih držav, po katerih je raztošenih 167 učiteljskih in 526 višjih šol univerzitetnega ranga ter ravno toliko srednjih šol. Število obisku-jočih na teh šolah je 1.300.000. V osnovno šolo mora hoditi deca 8 let.

Iz Rusije.

—rus Obisk šole. Poslušajmo, kaj pravijo Rusi sami o tej pekoči rani: »Vsa fakta, vsa poročila težijo za tem, da opo-zore na fakt, žalosten, a resničen, da si-rotinska deca ne poseča šole. In to, ker nima obutve, ni obleke. Zatem se je opa-zilo, da so bo nekaterih mestih dekleta popolnoma prestala pohajati v šolo.« Pod takimi materialno-socialnimi okol-nostmi je razumljivo, da ima ruska šola slabe izgleda za bodočnost.

R—ež.

Iz Mehike.

Delo za prosveto. Po dolgoletni dr-žavni krizi in meščanski vojni je začela Mehikanska stopati nova pota za sana-cijo zastalih kulturnih in prosvetnih raz-mer. Današnja vlada je osredotočila vso svojo moč za uspeh prosvete med na-rodnom. Zato ni čuda, da je vlada s taki-mi zdravimi težami dvignila prosvetni budžet od 8 milijonov na 50 milijonov pesov. Na čelu cele prosvetne akcije stoji José Vascozelos, apostol prosvete, kakor ga nazivajo, a cel pokret je pod okriljem mehikanske univerze. Vsi pro-svetniki in izobraženci so organizirani v

Novosti za pomlad in poletje!

Vse vrste sukna za športne in promenadne obleke. Modno in perilno blago, vsakovrstna svila i. t. d. Ugodni plačilni pogoji na obroke. Na željo se pošljejo vzorci.

★

A. & E. SKABERNE, veletrgovina LJUBLJANA

tem delu proti analfabetizmu. Ustanav-ljašo se stalne, začasne in ambulante šole širom cele zemlje. V mehikanski pre-stolnici je državni podsekretar, pod ka-terim stoji vse tehnično šolstvo. Razen tega organizira širom domovine narodne biblioteke ter oskrbuje književna, popu-larna izdania za narod. Da se vidi ogrom-no delo, ki je na tem polju storjeno, tre-ba pomisliti, da se je v dobi enega leta razdalo med narod in državne tiskarne nič več in nič manj kakor 600.000 naj-različnejših knjig. Povrh tega se je leta 1923. osnovalo celo 2000 bibliotek v zemlji.

Iz Španije.

—šp. Šolski problem se v Španiji suče okoli uvedbe šolske obveznosti. Bajje je tam nemogoče izvesti zakonske predpise o obveznem učenju, ker špan-sko deca, dasiravno potrebna šole, je orodie staršev, ki ga uporabljajo za delo-bodisi doma ali na polju. Učnih moči je na Španski 34.474, od teh 28.924 dr-žavnih in 5550 privatnih nastavnikov. Vseh obiskujočih je 4.477.968 na vsake-ga nastavnika odpade 124 učencev. Uvedba šolske obveznosti je nemogoča, ker ni šolskih zgradb. Mesta so z njimi prenapolnjena, dočim je šola na deželi redkost.

R—ež.

Iz Italije.

—it Še nekaj o dodatnih urah. Ka-kor znano so bile dodatne ure za sloven-ščino odpravljene. Šolske oblasti niso sicer še razposlale tozadevnih okrožnic tako, da se po večini pouk praktično se dalje vrši. Le v nekaterih krajih so pre-goreči šolski ravnatelji ali premlačni slo-venski učitelji samovoljno ustavili ta pouk. Za obisk tega pouka so morali učen-ci začetkom leta predložiti posebno iz-javo. Kako se je to praktično izvršilo, smo že prej poročali. Danes hočemo omeniti zanimiv slučaj iz Zgonika na Krasu. Ko so otroci začetkom leta pred-ložili zahtevane izjave, imh učiteljica ni hotela sprejeti, češ, da nima nobenih to-zadevnih navodil. Otvoritev šole se je nekoliko zakasnela. Tedaj je večina otrok zopet predložila izjave, le nekateri so pozabili to prvi dan storiti. Drugi dan pa niso hoteli več sprejeti izjave. Zam-nimivo je sedaj sledeče: Katehet bo smel druge učence poučevati v slovensčini. Onim 15 pa, ki so zamudili rok, bi moral naznanjevati božjo besedo v italijanskim, ker s tem, da niso predložili izjave, so pokazali, da so Italijani.

KRASEN ZASLUŽEK

POSTRANSKI ALI GLAVNI SE NUDI VSAKOMUR. POJASNILA DAJE SAMO PROTI ZNAMKI DIN 1—

G. DOBRŠEK, LJUBLJANA LEVČEVA ULICA ŠTEV. 3.

NOVO!

NOVO!

Pravkar izšlo!

Peta Finkova ZBIRKA

važnejših novih naredb in odredb

za

osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji

Cena broš. zvezku Din 32.—

Zbirka obsega naredbe

za čas od 1. julija 1924. do 31. decembra 1925.

Naročila sprejema KNJIGARNA UCITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI.